

Handläggare

Urban Ledin
08-508 260 11

Till

Trafiknämnden
2024-10-24

Klimathandlingsplan 2030 för Stockholms stad. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Trafiknämnden beslutar om omedelbar justering.

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Niklas Domeij
Avdelningschef

Marcus Andersson
Enhetschef

Sammanfattning

Trafiknämnden har fått Stockholms stads *Klimathandlingsplan 2030 – en rättvis omställning för ett Stockholm utan globalt klimatavtryck* på remiss från kommunstyrelsen.

Trafikkontoret välkomnar det samlade och ambitiösa grepp som klimathandlingsplanen tar för att förbättra klimatet i staden. Förslaget till handlingsplan är ambitiöst och möter ambitionerna i både budget 2024 samt stadens Miljöprogram 2030, som anger de klimatmål som gäller för Stockholms klimatomställning. De övergripande klimatmålen är *en rättvis och inkluderande omställning* och *ett Stockholm utan globalt klimatavtryck*. Under dessa finns även delmål.

Stockholms stads klimathandlingsplan har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023. Arbetet med att revidera klimathandlingsplanen har bedrivits parallellt med att stadens miljöprogram reviderats.

Klimathandlingsplanen är ett stadsövergripande styrdokument som konkretiserar hur de klimatrelaterade målen i miljöprogrammet ska kunna nås.

Planen redovisar cirka 140 åtgärder uppdelade på fem omställningsområden och konkretiserar hur stadens alla verksamheter i bred samverkan ska arbeta mot målen. En utsläppsbudget sätter tempot i utsläppsminskningen baserat på ett åtagande om global klimaträttvisa. De fem utpekade omställningsområdena är:

- Agera för en rättvis och inkluderande omställning.
- Utveckla ett klimatpositivt energisystem.
- Driva på för hållbara och fossilfria transporter.
- Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart.
- Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation

I förslaget till klimathandlingsplan föreslås en programperiod fram till 2030 vilket är längre än tidigare planer. På detta sätt kan klimathandlingsplanen bättre harmonieras med Parisavtalet, Agenda 2030 och EU:s mission om klimatneutrala och smarta städer 2030. Det går även i linje med flera av stadens målsättningar som sträcker sig till 2030. Det innebär även att stadens verksamheter får bättre planeringsförutsättningar, tid för implementering och en längre genomförandetid vilket främjar arbetet

Vad gäller uppföljning så gör kommunstyrelsen med hjälp av utpekade uppföljningsansvariga, en uppföljning av Miljöprogram 2030 som redovisas till kommunfullmäktige.

Klimathandlingsplanen följs upp genom de klimatrelaterade målen (Mål 1 och Mål 2) inom ramen för uppföljningen av miljöprogrammet. Under våren 2027 ska en grundlig halvtidsuppföljning av miljöprogrammet genomföras för att säkerställa att staden är på rätt väg för att nå målen 2030.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2023 gavs ett uppdrag om att revidera nuvarande klimathandlingsplan och klimatbudget för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-

gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp.

Förslaget till nytt miljöprogram har tagits fram av brett sammansatta grupper från olika delar av Stockholms stad under ledning av kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB. I arbetet har representanter från flertalet nämnder och bolagsstyrelser inom staden deltagit och bidragit med expertkunskap inom olika fokusområden.

Ärendets beredning

Ärendets har beretts inom trafikkontoret.

Ärendet

Stockholms stads klimathandlingsplan har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023. Klimathandlingsplanen är stadsövergripande styrdokument som syftar till att konkretisera hur de klimatrelaterade målen i Miljöprogram 2030 ska nås. Arbetet med att revidera klimathandlingsplanen har bedrivits parallellt med att stadens miljöprogram reviderats. Samtliga nämnder och bolag inom staden ska inarbeta klimathandlingsplanen i sin verksamhetsplanering.

Stadens höga klimatambitioner och målen om att inkludera klimaträttvisa, delaktighet och konsumtionsperspektivet har lett till en bredare ansats i den reviderade klimathandlingsplanen än den nuvarande planen. Likaså har erfarenheter av att genomföra en första klimatinvesteringsplan inom EU:s mission om klimatneutrala städer lett till ett tydliggjort ekonomiskt perspektiv kopplat till klimatomställningen.

Den föreslagna klimathandlingsplanen inkluderar nya arbetssätt för att staden ska stärka sitt klimatarbete. Ansvar fördelas till nämnder och bolagsstyrelser för omställningsområden och för åtgärder, utifrån stadens klimatmål. Trafiknämnden har erhållit ett huvudansvar för 38 åtgärder och ett delansvar för 26 åtgärder. Trafiknämnden är därmed involverad i totalt 62 åtgärder. Det omställningsområde som trafiknämnden har flest åtgärder (38 stycken) inom är omställningsområde 3: *driva på för hållbara och fossilfria transporter*. Under det området anges bland annat att staden ska vara en förebild och driva på utvecklingen för hållbara transporter. Det ska exempelvis ske genom en egen fossilfri fordonspark och genom att ställa krav på fossilfria drivmedel och fordon vid upphandlingar av transporter och arbetsmaskiner.

Utpekade nämnder och bolagsstyrelser har också ett särskilt ansvar att minska utsläppen från sin konsumtion. I en så kallad miljöspendanalys som gjordes av kommunstyrelsen 2021 har utsläppen från stadens inköp beräknats för alla nämnder och bolag. Trafiknämnden har enligt dessa beräkningar utsläpp motsvarande 85 000 CO₂e. Det placerar nämnden på en 5:e plats i utsläppstabellen.

I arbetet inom varje omställningsområde ingår att, i samverkan med näringsliv, akademi, staten, regionen och civilsamhälle, utveckla ytterligare förslag på åtgärder som krävs för att nå klimatmålen. Arbetet i omställningsområdena sker i dialog med kommunstyrelsen och med de uppföljningsansvariga för miljöprogrammets mål.

Klimathandlingsplanen har också getts en mer kommunikativ karaktär än tidigare klimathandlingsplaner. Syftet är att tillgängliggöra planen för stadens medarbetare och stockholmarna, att underlätta kommande kommunikationsinsatser, och att förtydliga hur kommunikation är en integrerad del av att genomföra stadens klimatarbete.

Klimathandlingsplanen beskriver att klimatförändringarna är ett allvarligt och växande hot mot mänskligheten vilket också är tätt sammanlänkat med förlusten av biologisk mångfald och behöver därför hanteras tillsammans. Stockholm är en stad som tar ansvar för att minska sitt globala klimatavtryck. Det gäller både utsläppen som sker i Stockholm och de utsläpp som sker utanför staden och som orsakas av konsumtionen. Staden har höga ambitioner, samtidigt påverkas de lokala utsläppen av beslut som sker av en mängd aktörer såväl nationellt, inom EU och globalt.

Stadens Miljöprogram 2030 anger de klimatmål som ska nås för Stockholms klimatomställning. De övergripande klimatmålen är *en rättvis och inkluderande omställning* och *ett Stockholm utan globalt klimatavtryck*. Under dessa finns även delmål. Klimathandlingsplan 2030 är ett styrdokument för Stockholms stads hela organisation som konkretiserar hur de klimatrelaterade målen i miljöprogrammet ska kunna nås.

Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck innebär att utsläppen av växthusgaser inom stadens geografiska område ska minska kraftigt, samtidigt som koldioxid behöver fångas in och lagras istället för att cirkulera. Det innebär även ett ansvar att minska de utsläpp som uppstår i andra delar av världen till följd av konsumtion från verksamheter och invånare i Stockholm. Konsumtionen måste minska till hållbara nivåer och beteenden, materialval, konsumtionsmönster och affärsmodeller behöver utvecklas och

förändras för att möjliggöra cirkulära flöden. Stockholms stad ska dessutom vara en förebild för en rättvis och inkluderande klimatomställning.

Stockholms stad har länge arbetat framgångsrikt med klimatfrågan. Sedan 1990 har utsläppen av växthusgaser från energianvändning och transporter inom Stockholms geografiska yta minskat med cirka 70 procent räknat per invånare. Stora utmaningar återstår i att ställa om transportsektorn, att fasa ut den fossila plasten och att fånga in och lagra koldioxid som annars skulle cirkulera i atmosfären. Stockholms stad ambitionen ytterligare genom att öka fokus på att minska de konsumtionsbaserade utsläppen. Utsläppen förknippade med konsumtionen är mer än fem gånger större än utsläppen från energianvändning och transporter i Stockholm.

För att klara klimatomställningen och vara en förebild krävs att förändringar sker inom ett brett område. Teknik, infrastruktur, regelverk, beteenden och affärsmodeller behöver utvecklas, i samarbete med näringsliv, akademi, civilsamhälle och invånare.

Stadens klimatarbete ska ske i fem utpekade omställningsområden vilka är:

- Agera för en rättvis och inkluderande omställning.
- Utveckla ett klimatpositivt energisystem.
- Driva på för hållbara och fossilfria transporter.
- Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart.
- Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation.

Dessa områden är identifierade utifrån stadens arbetsprocesser och syftar till att åstadkomma den kraftsamling som krävs för att klimatmålen ska kunna nås. Att arbeta i omställningsområden syftar bland annat till att utveckla och stärka samverkan mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser inom stadens organisation. Samverkan behöver även ske med näringsliv, akademi, andra offentliga aktörer och civilsamhälle för att nå de högt ställda klimatmålen.

Omställningsområdena beskrivs i varsitt avsnitt. Längst bak i handlingsplanen listas sedan cirka 140 åtgärder, fördelade på de fem omställningsområdena, som syftar till att bidra till att nå klimatmålen till 2030. För varje åtgärd finns ansvariga nämnder och bolagsstyrelser utpekade. Eftersom stadens klimatmål är mycket ambitiösa, och omvärlden är föränderlig, behöver portföljen av åtgärder kontinuerligt vidareutvecklas. Nya åtgärder kommer successivt att genereras inom de fem omställningsområdena. I

stadens budget- och uppföljningsprocess hanteras de åtgärder som redovisas i denna klimathandlingsplan, liksom förslag på tillkommande åtgärder.

Klimatomställningen innebär stora investeringar inom transportsektorn, avfallshantering, stadsutveckling, energi- samt vatten och avloppssystem. Staden behöver jobba aktivt med att söka externa finansieringskällor från staten och EU, särskilt i de fall där satsningarna inte kan finansieras av högre intäkter eller lägre kostnader. Ambitionen är att staden ska nå de högt uppsatta klimatmålen men också vara ett internationellt föredöme som inspirerar andra städer.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontoret välkomnar det samlade grepp som klimathandlingsplanen tar för att förbättra miljön i staden. Stockholm ska vara en av världens ledande städer inom hållbarhet och klimatanpassning.

I handlingsplanen finns åtgärdstabeller som sammanfattar ett stort antal åtgärder, med utpekade ansvariga nämnder och bolagsstyrelser, som ska bidra till att nå klimatmålen fram till år 2030. Tydligheten gällande ansvar för respektive åtgärd ser trafikkontoret som positivt. Viktigt dock att hänsyn tas till rådighet. Åtgärderna kommer att kräva ytterligare resurser i organisationen och kräva betydande investeringar. För att lyckas med åtgärderna och internationella åtaganden som Agenda 2030, behöver detta beaktas i verksamhetsplaneringen och i budgetarbetet. Ansvaret för åtgärderna behöver dessutom fördelas inom respektive förvaltning och bolag. Det bör vara en viktig del i uppföljningen och kan tydligare framgå av handlingsplanen.

En omställning av det slag som lyfts fram i planen kommer att kräva tydligt ledarskap och ett systematiskt arbete i hela staden. Att arbeta i enlighet med en gemensam standard, till exempel SS 854000 Hållbar utveckling, ISO 14001 Miljöledning och/eller ISO9001 Kvalitetsledning skulle underlätta en sådan systematik.

Samverkan påtalas som en nyckelfaktor i handlingsplanen. Samverkan med invånare, näringsliv, andra offentliga aktörer, akademi och civilsamhälle. Det bör ske i nära samverkan mellan stadens olika förvaltningar där stadsledningskontoret bör ta en ledande roll. Det kan vara en åtgärd i den övergripande styrningen.

Trafiknämnden kommer att behöva fatta noga avvägda beslut gällande investeringar där klimatpåverkan behöver beaktas i hög utsträckning. Kostnaderna för genomförande av projekt blir högre

vilket kan få konsekvensen att färre projekt kan genomföras årligen. Hur kostnaden påverkas beror dock i stort på i vilken takt marknaden anpassas efter klimatmålen. På sikt bedöms prisskillnaden minska.

Den sociala hållbarhetsaspekten blir viktig att beakta i planering, upphandling och uppföljning. Detta behöver vara ett område som behöver samverkas kring inom staden. Likaså gällande marknadsbevakning och att bygga kompetens i organisationerna så bör det ske i bred samverkan.

Något som också saknas/kan behöva hanteras i andra kommande beslut och styrdokument är hur staden i större utsträckning kan verka för en ökad tillgång till andra fossilfria drivmedel såsom biogas, etanol och biodiesel som komplement till elektrifieringen.

Slut

Bilagor

1. Klimathandlingsplan 2030 – en rättvis omställning för ett Stockholm utan globalt klimatavtryck.